

Rekommendationer vid tjänstgöring som psykologassistent

Antagna av förbundsstyrelsen 10 april 2013

Bakgrund

Det är angeläget och viktigt att studenter på psykologprogrammet under utbildningstiden ges möjligheter att skaffa sig praktisk erfarenhet av psykologarbetet. Samtidigt är det viktigt att lyfta fram utbildningsaspekten i en sådan tjänstgöring och att en psykologstudent inte kan jämföras med en legitimerad psykolog. För ansvarsfrågan är det också viktigt att det tydliggörs att psykologstudentens arbete ska utföras under överinseende eller på delegation av ansvarig psykolog anställd på samma arbetsplats. Rätt använd kan arbetet som psykologassistent bli en betydelsefull inskolning och förberedelse inför psykologyrket. Arbetsgivare får också möjlighet att visa fram attraktiva arbetsplatser inför kommande rekryteringar.

Behörighet

Inom hälso- och sjukvården finns särskilda bestämmelser om behörighet och kompetens för att utöva verksamhet. Behörig till anställning som psykolog inom hälso- och sjukvården är den som har legitimation som psykolog, eller som genomgår föreskriven praktisk tjänstgöring för psykologer (PTP). En psykologstudent har alltså inte möjlighet till anställning som psykolog inom landstingens och kommunernas hälso- och sjukvård. Titeln psykolog är också skyddad, vilket innebär att endast den som är legitimerad psykolog eller den som genomgår PTP får kalla sig psykolog. Däremot finns inga bestämmelser som hindrar att en psykologstudent anställs som assistent med psykologarbetsuppgifter.

Ansvarsfördelning

En psykologstudent har inte formell kompetens att utföra självständigt psykologarbete. Detta innebär att en psykologassistenters arbetsuppgifter ska vara delegerade eller ske under överinseende av en ansvarig legitimerad psykolog. Arbetsuppgifterna ska vara begränsade och tydligt beskrivna. Vid delegering ska hänsyn tas till assistentens *reella* kompetens. Den ansvarige legitimerade psykologen ska vara anställd på samma arbetsplats och ha ett utvidgat ansvar för att observera utförande av assistentens uppgifter. För ansvarsfrågan är det viktigt att det tydliggörs att den legitimerade psykologen är ytterst ansvarig för patientens vård och behandling som ges av psykologassistenten. Det ska tydligt framgå av till exempel journal och andra handlingar vem som är ansvarig psykolog. Psykologassistenten har givetvis också ett ansvar för att arbetsuppgifterna utförs enligt lagar och förordningar, förbundets etiska riktlinjer och på ett patientsäkert och korrekt sätt.

Vem kan vara psykologassistent?

Begreppet psykologassistent är inte definierat och kan ha en varierande innebörd. Enligt Psykologförbundet ska en tjänst som psykologassistent avse en korttidsanställning och innehas av en person som *studerat sex terminer på psykologprogrammet eller avlagt psykologexamen men ännu inte erhållit legitimation*. Tjänsten som psykologassistent får inte förväxlas med vikariat som psykolog eller PTP-psykolog. Anställning av assistent ska inte påverka den ordinarie bemanningen av psykologer. Ett krav för anställning är att psykologstudenten avlagt sex terminer på psykologprogrammet. Utöver denna grundläggande förståelse för psykologyrket krävs att vederbörande genomgått de utbildningsmoment som krävs för de aktuella assisterande arbetsuppgifterna.

Exempel – arbetsuppgifter för psykologassistenter

Det åligger den ansvarige legitimerade psykologen att göra en bedömning av vilka arbetsuppgifter som är lämpliga utifrån psykologassistentens kompetens och erfarenhet. Vid bedömning av lämpliga arbetsuppgifter behöver man ta hänsyn till hur långt assistenten har kommit i sin psykologutbildning, vilka kurser han eller hon har läst samt övrig erfarenhet från exempelvis praktikperiod, extrajobb eller sommarjobb. Psykologförbundet rekommenderar att man upprättar en skriftlig befattningsbeskrivning där arbetsuppgifterna tydligt framgår.

Exempel på passande arbetsuppgifter för psykologassistenter, om reell kompetens finns enligt hänsynstaganden ovan beskrivna:

Psykologiska behandlingsmoment

Behandling av patienter med måttliga eller lindriga psykiska besvär. Exponeringsövningar, beteendexperiment, social färdighetsträning, beteendeaktivering, vissa insatser i samband med internetbehandling, co-terapeut vid gruppbehandlingar.

Psykologiska utredningsmoment

Insamlande och sammanställande av material såsom skattningsskalor och testprotokoll. Assistera legitimerad psykolog vid utredningar, såsom vid anamnestagning, användandet av skattningsskalor, observationer, rättning och sammanställning av testresultat. Informera patient, anhöriga och personal om utredningsprocessen.

Psykoedukativa insatser

Sammanställa skriftligt informationsmaterial till patienter, anhöriga och övrig personal. Genomföra de psykoedukativa inslagen i exempelvis gruppbehandlingar. Hålla i öppna föreläsningar om psykologiska besvär på vårdcentral eller inom företagshälsövård.

Övriga arbetsuppgifter

Bistå patienter vid kognitiva träningsinsatser. Ge information om psykologiska behandlingsmetoder till övrig personal.

Exempel på befattningsbeskrivning

NN, studerande på psykologprogrammet, är under perioden X–X anställd som psykologassistent vid X-kliniken. NN ska under överinseende av ansvarig psykolog, efter överenskommelse arbeta med:

..... ange typ av arbetsuppgift

.....

.....

Handledare/ansvarig psykolog X

Verksamhetschef X
